

ZASADY OCENIANIA NA LEKCJACH GEOGRAFII W KLASIE VII SZKOŁY PODSTAWOWEJ

w roku szkolnym 2025/2026

I. Każdy uczeń oceniany jest zgodnie z zasadami sprawiedliwości.

II. Sprawdzanie i ocenianie osiągnięć uczniów.

1. Formy oceniania

- a) Sprawdziany,
- b) Kartkówki,
- c) Wypowiedzi ustne,
- d) Aktywność na zajęciach,
- e) Praca w grupie,
- f) Prace długoterminowe, projekty (dla uczniów chętnych),
- g) Udział w konkursach.

2. Częstotliwość oceniania:

Sprawdziany - po każdym dziale, materiał obejmujący dział, zapowiedziany na tydzień przed, stopień wpisywany do dziennika na kolor czerwony

Kartkówki - według potrzeb, materiał obejmujący maksymalnie trzy jednostki tematyczne lub materiał obejmujący więcej niż trzy jednostki tematyczne, **nie muszą być zapowiedziane nie mogą być poprawiane**, stopień wpisywany do dziennika na kolor zielony

Wypowiedzi ustne 1-2 - materiał obejmujący maksymalnie trzy jednostki tematyczne, bez zapowiedzi stopień wpisywany do dziennika na kolor zielony

Prace długoterminowe, projekty - według potrzeb, materiał wskazany przez nauczyciela, termin określa nauczyciel, stopień wpisywany do dziennika na kolor zielony

Praca na lekcji – obejmuje materiał bieżący, (samodzielna praca na lekcji, praca w grupie, aktywność na lekcji, analiza wykresów, tabel z danymi statystycznymi, rysunków, wyciąganie wniosków, itp.),

Konkursy geograficzne - uczeń uzyskuje cząstkową ocenę bardzo dobrą lub celującą w zależności od rangi (etapu) konkursu lub zdobytego miejsca. Za zakwalifikowanie się do finału Małopolskiego Konkursu Geograficznego lub zdobycie tytułu Laureata ww. konkursie uczeń otrzymuje celującą ocenę roczną

III. Proces oceniania.

1. Na zajęciach lekcyjnych uczeń ma obowiązek posiadać podręcznik, zeszyt przedmiotowy, podstawowe przybory szkolne oraz materiały zlecone przez nauczyciela.
2. Uczeń za pracę na lekcji otrzymuje plusy (za 5 zgromadzonych „plusów” uczeń otrzymuje ocenę bardzo dobrą. za brak pracy na lekcji, - pięć minusów odpowiada ocenie niedostatecznej).
3. Uczeń może zgłosić jedno nieprzygotowanie w trakcie półrocza (brak przygotowania do wypowiedzi ustnej, brak pomocy niezbędnych do lekcji.), **z wyjątkiem zaplanowanych sprawdzianów, konturówek, kartkówek i lekcji powtórzeniowych.** Każde kolejne zgłoszone nieprzygotowanie równoznaczne jest z otrzymaniem stopnia niedostatecznego. Uczeń zgłasza nieprzygotowanie zawsze przy sprawdzaniu obecności. W przypadkach losowych, na prośbę rodzica, może być nieprzygotowany po raz drugi. O powyższym fakcie uczeń jest zobowiązany poinformować nauczyciela na początku lekcji.
4. Sprawdzian zapowiadany jest z tygodniowym wyprzedzeniem z jednoczesną adnotacją w dzienniku lekcyjnym.
5. Nauczyciel sprawdza i ocenia prace klasowe w terminie do dwóch tygodni (14 dni roboczych) od jej daty. 6. Ustala się następujące kryteria procentowe przy ustalaniu stopni ze sprawdzianów i kartkówek:
  - 100% celujący
  - 99–90% bardzo dobry
  - 89–71% dobry
  - 70–50% dostateczny
  - 49–31% dopuszczający
  - 30% niedostateczny
7. Każdy uczeń na własną prośbę ma prawo poprawić ocenę niesatysfakcjonującą go ze sprawdzianu. Poprawa jest dobrowolna i odbywa się w ciągu jednego tygodnia od dnia podania informacji o ocenach. Uczeń poprawia pracę tylko 1 raz, obie oceny są wpisywane do dziennika, a pod uwagę jest brana ocena poprawkowa
8. W przypadku nieobecności podczas sprawdzianu uczeń przystępuje do sprawdzianu najpóźniej w ciągu dwóch tygodni po powrocie do szkoły. Po upływie tego terminu, nauczyciel wskazuje termin zaliczenia.
9. W przypadku nieobecności podczas kartkówki o formie i terminie zaliczenia decyduje nauczyciel przedmiotu.

10. Nieobecność ucznia na lekcji nie zwalnia go z przygotowania się do lekcji i możliwości odpowiedzi lub pisania kartkówki. **Dotyczy to również ucznia, który brał udział w zawodach sportowych czy innych imprezach organizowanych przez szkołę**

11. Sprawdzone i ocenione prace kontrolne wkładane są do teczek, które przechowuje nauczyciel przez okres bieżącego roku szkolnego. Na prośbę ucznia lub rodzica (prawnego opiekuna) nauczyciel okazuje dany dokument do wglądu na terenie szkoły.

12. Oceny klasyfikacyjne śródroczne i roczne ustala nauczyciel prowadzący poszczególne zajęcia edukacyjne na podstawie ocen bieżących. Roczna ocena wystawiana jest na podstawie oceny śródrocznej i ocen z drugiego półrocza.

13. Nauczyciel w czasie każdej formy aktywności informuje uczniów o dokonanej ocenie.

14. Informacja o stopniach jest przekazywana rodzicom (prawnym opiekunom) w trakcie ogólnych zebrań klasowych i konsultacjach.

15. Na prośbę ucznia lub rodzica (prawnego opiekuna) nauczyciel jest zobowiązany do podania bieżących informacji o stopniach w uzgodnionym czasie.

16. Uczeń, który opuścił 50% zajęć lekcyjnych nie jest klasyfikowany.

17. Rodzice ucznia (prawni opiekunowie) mogą zgłosić pisemny wniosek do nauczyciela prowadzącego dane zajęcia edukacyjne w sprawie uzyskania wyższej niż przewidywana roczna ocena klasyfikacyjna. Wniosek powinien otrzymać nauczyciel w ciągu 3 dni od dostarczenia rodzicom informacji przez wychowawcę. Szczegółowe warunki dla napisania takiej prośby zamieszczone są **w statucie szkoły &48**

Uczeń, który chce uzyskać wyższą ocenę niż przewidywana roczna ocena klasyfikacyjna z geografii musi spełnić co najmniej dwa z następujących warunków:

- a) frekwencja ucznia na zajęciach edukacyjnych w danym semestrze powinna wynosić minimum 80%,
- b) uczeń zmienił szkołę w trakcie semestru,
- c) uczeń uzyskał wyższe oceny klasyfikacyjne z danego przedmiotu w poprzednim semestrze,
- d) uczeń w trakcie semestru został dotknięty zdarzeniem losowym (np.: śmierć bliskiego członka rodziny, zaginięcie bliskiego członka rodziny, rozwód rodziców, pożar domu, lub inny przypadek utraty mienia rodzinnego),
- e) zmiana nauczyciela danego przedmiotu w trakcie semestru,
- f) długotrwała choroba w trakcie semestru.

Forma poprawy przewidywanej rocznej oceny klasyfikacyjnej z geografii:

- a) sprawdzian pisemny i ustny obejmujący wiadomości i umiejętności z materiału przewidzianego do realizacji w danym roku szkolnym.

18. Nauczyciel obniża wymagania w stosunku do ucznia, u którego stwierdzono trudności w uczeniu się uniemożliwiające sprostanie podstawowym wymaganiom edukacyjnym realizowanego programu nauczania, potwierdzone badaniami i pisemną opinią Poradni Psychologiczno - Pedagogicznej. Dysleksja rozwojowa, dysortografia

- uczeń ma możliwość uzupełniania prac pisemnych wypowiedzią, jeśli wyrazi taką potrzebę
- oceniając prace pisemne nie obniża się punktacji za opuszczanie liter, ich gubienie czy też przestawianie, jeśli nie wpływa to na zmianę znaczenia wyrazu
- uznaje się zapis fonetyczny wyrazu
- wydłużamy czas na napisanie pracy klasowej/ sprawdzianu/ testu
- sprawdziany i kartkówki oceniane są na podstawie poziomu opanowanej wiedzy, stylu i poprawności językowej z pominięciem poprawności ortograficznej
- trafność interpretacji jest przedkładana nad ocenę szczegółowej poprawności zapisu symboli i znaków graficznych
- powtarzamy polecenia i upewniamy się, czy zostały dobrze przez ucznia zrozumiane
- uczeń nie jest wrywany do odczytania,
- wspomagamy pytaniami pomocniczymi przy odpowiedziach ustnych
- postępy w nauce, systematyczność pracy oraz zaangażowanie w pokonywanie oraz niwelowanie dysfunkcji wpływa na ocenę semestralną/ roczną

Dysgrafia

- akceptuje się pismo drukowane
- pozwolenie na pisanie prac domowych na komputerze
- podczas sprawdzianu stosowanie testów wyboru, zdań niedokończonych, co pozwoli skoncentrować się na treści a nie na pisowni
- nie ocenia się ucznia za charakter i estetykę pisma, przy ocenie zeszytu przedmiotowego brane są pod uwagę kompletne i poprawne pod względem merytorycznym notatki
- w przypadku nieczytelnych zapisów lub prac uczeń ma obowiązek odczytania ich - przewaga wypowiedzi ustnych nad pisemnymi
- dopuszcza się niski poziom graficzny wykresów i rysunków
- postępy w nauce, systematyczność pracy oraz zaangażowanie w pokonywanie oraz niwelowanie dysfunkcji wpływa na ocenę semestralną/ roczną

Uczeń z ADHD

- posadzić ucznia z dala od okna

- nie odpytywać w stanie silnego pobudzenia
- wyznaczyć uczniowi konkretny cel i działanie
- dzielić zadania na mniejsze, możliwe do zrealizowania etapy
- wydawać jasno sprecyzowane polecenia
- wydłużać czas odpowiedzi
- prosić ucznia o powtórzenie poleceń
- często nawiązywać kontakt wzrokowy
- przypominać o terminowych zadaniach

Uczeń z chorobą przewlekłą

- pomoc w pokonywaniu trudności
- umożliwienie korzystania przez ucznia na zajęciach ze sprzętu, medycznego i leków zgodnie z zaleceniami lekarza
- dostosowanie miejsca pracy ucznia zgodnie z wymogami lekarza
- w przypadku dłuższej nieobecności umożliwienie zaliczania materiału w dodatkowych terminach
- stosowanie metod uspołecznienia

Uczeń ze sprawnością intelektualną niższą niż przeciętna (dostosowanie wymagań edukacyjnych do indywidualnych możliwości psychofizycznych dziecka)

- zmniejszenie ilości, stopnia trudności i obszerności zadań
- dzielenie materiału na mniejsze partie, wyznaczenie czasu na ich opanowanie i odpytywanie
- wydłużanie czasu na odpowiedzi
- odpytywanie po uprzedzeniu, kiedy i z czego dokładnie uczeń będzie pytany
- wymagania w wypowiedzaniu się na określony temat ograniczyć do kilku krótkich, prostych zdań
- częste podchodzenie do ucznia w trakcie samodzielnej pracy w celu udzielania dodatkowych wyjaśnień
- potrzeba większej ilości czasu i powtórzeń na opanowanie materiału
- wspomaganie pytaniami pomocniczymi przy odpowiedziach ustnych
- nagradzanie wysiłku wkładanego przez ucznia w wykonywanie zadań

- więcej czasu na czytanie tekstów, poleceń, instrukcji, szczególnie podczas samodzielnej pracy lub sprawdzianów, w miarę potrzeby pomagać w ich odczytaniu
- nie należy wymagać by uczeń czytał głośno przy klasie nowy tekst
- podawać jasne kryteria oceny prac pisemnych (wiedza, dobór argumentów, logika wywodu, treść, styl, kompozycja itd.)
- uczenie tworzenia schematów pracy, planowania kompozycji wypowiedzi (wstęp, rozwinięcie, zakończenie)
- największe znaczenie dla oceny końcowej ucznia z przedmiotu mają: wysiłek ucznia, jego starania i motywacja oraz stopień zainteresowania przedmiotem, obowiązkowość i poziom wypowiedzi ustnych. **Uczeń z afazją**
- formułowanie krótki i prostych poleceń
- kontrolowanie czy uczeń zrozumiał polecenie, udzielanie dodatkowych wyjaśnień
- wydłużenie czasu na wykonywanie zadań
- podawanie najważniejszych informacji w ciągu pierwszych 15 minut lekcji
- wykorzystywanie etykiet, fiszek, tablic poglądowych
- wykorzystywanie metod globalnych, syntetycznych i poglądowych
- tworzenie spokojnej atmosfery w trakcie wypowiedzi ustnych,
- uwzględnienie problemów z wymową i artykulacją w czasie wypowiedzi,
- umożliwienie uzupełnienia wypowiedzi ustnej zapisem

Uczeń z autyzmem

- omawianie niewielkich partii materiału i o mniejszym stopniu trudności (pamiętając, że obniżenie wymagań nie może zejść poniżej podstawy programowej),
- podawanie poleceń w prostszej formie, dzielenie złożonych treści na proste, bardziej zrozumiałe części (im bardziej złożone zadanie, tym większe prawdopodobieństwo, że uczeń zablokuje się i nawet nie rozpocznie jego wykonywania albo zaprzestanie wykonywania w trakcie),
- stosowanie pochwał ucznia, który już pamięta o czymś, o czym wcześniej zapomniał (nienależy oczerniać go ani nie „męczyć”, gdy mu się to nie uda; uczeń może zacząć wierzyć, iż nie potrafi zapamiętać, że np. musi przynieść na zajęcia wymagane rzeczy),
- wprowadzanie nowych treści i zadań wymaga szczegółowych objaśnień (często bardziej przydatne okazują się instrukcje obrazkowe w porównaniu ze słownymi bądź kombinacja jednych i drugich),

- przywoływanie uwagi ucznia (uczniowie mogą koncentrować się na jakiś dźwiękach lub ruchomych obiektach i nie być w stanie odwrócić od nich uwagi), - wykorzystywanie szczególnych talentów ucznia (np. pamięć związaną z przeczytanymi książkami, usłyszczanymi przemówieniami czy statystykami),
- nie krytykować, nie oceniać negatywnie wobec klasy korzystać z pomocy nauczyciela wspomagającego przy odczytywaniu poleceń i tekstów oraz przy zapisywaniu odpowiedzi.

Uczeń z Zespołem Aspergera

- omawianie niewielkich partii materiału i o mniejszym stopniu trudności (pamiętając, że obniżenie wymagań nie może zejść poniżej podstawy programowej),
- systematyczne przywoływanie uwagi i kontaktu wzrokowego stosowanie prostych, jasnych komunikatów bezpośrednio do ucznia,
- ustalenie systemu nagradzania za właściwe zachowanie i aktywność na lekcji i konsekwentnie jego wdrażanie i przestrzeganie,
- wydłużenie lub ustalenie określonego czasu pracy,
- przygotowanie ucznia do wszelkich zmian w otoczeniu i rozkładzie dnia,
- utrzymywanie systematycznych kontaktów z rodzicami ucznia,
- zachęcanie do nawiązywanie kontaktów z rówieśnikami,
- dbanie o optymalną pozycję ucznia autystycznego w klasie,
- nie krytykować, nie oceniać negatywnie wobec klasy,
- korzystać z pomocy nauczyciela wspomagającego przy odczytywaniu poleceń i tekstów oraz przy zapisywaniu odpowiedzi.

Wymagania edukacyjne z geografii dla klasy 8 szkoły podstawowej
oparte na *Programie nauczania geografii w szkole podstawowej – Planeta Nowa* autorstwa Ewy Marii Tuz i Barbary Dziedzic

Wymagania na poszczególne oceny				
na ocenę dopuszczającą	na ocenę dostateczną	na ocenę dobrą	na ocenę bardzo dobrą	na ocenę celującą
I. Azja				
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na mapie położenie geograficzne Azji • wymienia formy ukształtowania powierzchni Azji • wymienia strefy klimatyczne Azji na podstawie mapy klimatycznej • wymienia największe rzeki Azji • wymienia strefy aktywności sejsmicznej w Azji na podstawie mapy geologicznej • wyjaśnia znaczenie terminu <i>wulkanizm</i> • odczytuje z mapy nazwy największych wulkanów w Azji • wskazuje na mapie zasięg Ognistego Pierścienia Pacyfiku • wymienia czynniki przyrodnicze wpływające na rozwój rolnictwa w Azji • wymienia główne uprawy w Azji na podstawie mapy gospodarczej • określa cechy położenia Japonii na podstawie mapy ogólnogeograficznej • wymienia cechy środowiska przyrodniczego Japonii • wymienia główne uprawy w Japonii • określa cechy położenia Chin na podstawie mapy ogólnogeograficznej • lokalizuje na mapie ośrodki przemysłu zaawansowanych technologii w Chinach • wymienia główne uprawy w Chinach i opisuje ich rozmieszczenie na podstawie mapy gospodarczej • określa położenie geograficzne Indii • porównuje liczbę ludności Chin i Indii oraz odczytuje z wykresu ich prognozę • wymienia największe aglomeracje Indii i wskazuje je na mapie • wyjaśnia znaczenie terminu <i>slamsy</i> • wymienia główne rośliny uprawne 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisuje linię brzegową Azji na podstawie mapy świata • charakteryzuje zróżnicowanie środowiska geograficznego Azji • przedstawia kontrasty w ukształtowaniu powierzchni terenu Azji • omawia czynniki klimatyczne kształtujące klimat Azji • omawia strefy roślinne Azji • omawia budowę wulkanu na podstawie ilustracji • wymienia typy wulkanów i podaje ich główne cechy • wskazuje na mapie obszary Azji o korzystnych i niekorzystnych warunkach do rozwoju rolnictwa • wymienia czołówkę państw azjatyckich w światowych zbiorach roślin uprawnych na podstawie infografiki • charakteryzuje ukształtowanie powierzchni Japonii • omawia strukturę zatrudnienia w Japonii na podstawie analizy danych statystycznych • omawia warunki przyrodnicze rozwoju rolnictwa w Japonii • przedstawia cechy rolnictwa Japonii na podstawie analizy danych statystycznych • określa różnorodność cech środowiska geograficznego Chin na podstawie mapy tematycznej • omawia czynniki przyrodnicze sprzyjające osadnictwu w Chinach • przedstawia nierównomierne rozmieszczenie ludności Chin na 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • omawia budowę geologiczną Azji na podstawie mapy tematycznej • omawia cyrkulację monsunową i jej wpływ na klimat Azji • charakteryzuje kontrasty klimatyczne i roślinne w Azji na podstawie mapy tematycznej • omawia czynniki wpływające na układ sieci rzecznej w Azji • omawia płytową budowę litosfery na podstawie map tematycznych • wyjaśnia przyczyny występowania trzęsień ziemi i tsunami w Azji • opisuje przebieg trzęsienia ziemi • omawia warunki przyrodnicze i pozaprzyrodnicze rozwoju rolnictwa w Azji • opisuje ekstremalne zjawiska klimatyczne i ich skutki w Japonii • opisuje skutki występowania tajfunów na obszarze Japonii • omawia bariery utrudniające rozwój gospodarki Japonii • omawia znaczenie i rolę transportu w gospodarce Japonii • omawia cechy gospodarki Chin • analizuje wielkości PKB w Chinach na tle innych krajów świata na podstawie danych statystycznych • charakteryzuje tradycyjne rolnictwo i warunki rozwoju rolnictwa Chin • przedstawia problemy demograficzne Indii • omawia system kastowy w Indiach • przedstawia zróżnicowanie indyjskiej edukacji • analizuje strukturę zatrudnienia i strukturę PKB Indii na podstawie 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • analizuje azjatyckie rekordy dotyczące rzeźby terenu, linii brzegowej i hydrosfery na podstawie infografiki • omawia powstawanie Himalajów i rowów oceanicznych • przedstawia sposoby zabezpieczania ludzi przed skutkami trzęsień ziemi • omawia warunki klimatyczne w Azji wpływające na rytm uprawy ryżu • omawia znaczenie uprawy ryżu dla krajów Azji Południowo-Wschodniej • wykazuje związek między budową geologiczną a występowaniem wulkanów, trzęsień ziemi i tsunami w Japonii • analizuje źródła gospodarczego rozwoju Japonii • charakteryzuje cechy nowoczesnej gospodarki Japonii oraz rodzaje produkcji przemysłowej • uzasadnia, że gospodarka Japonii należy do najnowocześniejszych na świecie • przedstawia problemy demograficzne i społeczne Chin z uwzględnieniem przyrostu naturalnego na podstawie analizy danych statystycznych • omawia znaczenie nowoczesnych kolei w rozwoju gospodarczym Chin • omawia kontrasty etniczne, językowe i religijne w Indiach • charakteryzuje cechy gospodarki Indii i możliwości ich rozwoju • omawia znaczenie ropy naftowej w rozwoju ekonomicznym państw Bliskiego Wschodu • omawia źródła konfliktów zbrojnych i terroryzmu na Bliskim Wschodzie 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, dlaczego na wschodnich wybrzeżach Azji występuje wiele wulkanów • udowadnia słuszność stwierdzenia, że Azja to kontynent kontrastów geograficznych • omawia wpływ budowy geologicznej na występowanie rowów tektonicznych, wulkanów, trzęsień ziemi i tsunami • ocenia skutki trzęsień ziemi dla obszarów gęsto zaludnionych • wyjaśnia na podstawie mapy ogólnogeograficznej i analizy danych statystycznych, dlaczego grunty orne mają niewielki udział w strukturze użytkowania ziemi w Azji • wykazuje związki między cechami klimatu monsunowego a rytmem upraw i „kulturą ryżu” w Azji Południowo-Wschodniej • ocenia znaczenie warunków przyrodniczych i czynników społeczno-kulturowych w tworzeniu nowoczesnej gospodarki Japonii • omawia wpływ gospodarki Chin na gospodarkę światową • opisuje główne problemy indyjskiego społeczeństwa oraz przedstawia ich przyczyny • analizuje skutki występowania konfliktów zbrojnych na Bliskim Wschodzie

<p>w Indiach i wskazuje na mapie tematycznej regiony ich występowania</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia surowce mineralne w Indiach i wskazuje na mapie regiony ich występowania określa położenie geograficzne Bliskiego Wschodu wymienia państwa leżące na Bliskim Wschodzie na podstawie mapy politycznej wskazuje na mapie miejsca konfliktów zbrojnych na Bliskim Wschodzie 	<p>podstawie mapy gęstości zaludnienia</p> <ul style="list-style-type: none"> omawia główne kierunki produkcji rolnej w Chinach omawia cechy środowiska geograficznego Półwyspu Indyjskiego podaje przyczyny powstawania slamsów w Indiach omawia warunki uprawy roślin w Indiach na podstawie mapy tematycznej charakteryzuje indyjską Dolinę Krzemową omawia cechy środowiska przyrodniczego Bliskiego Wschodu omawia wielkość zasobów ropy naftowej na świecie i na Bliskim Wschodzie na podstawie wykresu i mapy tematycznej przedstawia cele organizacji OPEC 	<p>wykresu</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje przetwórstwo przemysłowe Indii omawia różnicowanie religijne na Bliskim Wschodzie omawia wpływ religii na życie muzułmanów przedstawia znaczenie produkcji wyrobów z ropy naftowej w krajach Bliskiego Wschodu 		
--	--	---	--	--

II. Afryka

<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> określa położenie matematyczno-geograficzne Afryki na podstawie mapy ogólnogeograficznej wymienia strefy klimatyczne Afryki wymienia największe rzeki i jeziora Afryki wymienia czynniki przyrodnicze wpływające na rozwój rolnictwa w Afryce wymienia główne uprawy w Afryce wymienia surowce mineralne Afryki na podstawie mapy gospodarczej wskazuje obszary występowania surowców mineralnych na terenie Afryki wymienia atrakcyjne turystycznie państwa Afryki wyjaśnia różnicę między głodem a niedożywieniem wymienia państwa w Afryce dotknięte głodem i niedożywieniem określa położenie geograficzne Kenii wymienia obiekty turystyczne na terenie Kenii 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> omawia cechy kształtowania powierzchni Afryki wymienia cechy różnych typów klimatu w Afryce na podstawie klimatogramów charakteryzuje sieć rzeczną i jeziora Afryki omawia czynniki przyrodnicze i pozaprzyrodnicze rozwoju rolnictwa w Afryce charakteryzuje znaczenie chowu zwierząt w krajach Afryki przedstawia zróżnicowanie PKB w różnych państwach Afryki na podstawie analizy danych statystycznych omawia przemysł wydobywczy w Afryce wskazuje państwa w Afryce dotknięte problemem głodu i niedożywienia na podstawie mapy tematycznej analizuje niedożywienie ludności w Afryce na podstawie wykresu przedstawia ruch turystyczny Kenii na podstawie analizy danych statystycznych 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> omawia wpływ czynników klimatotwórczych na klimat Afryki omawia rozmieszczenie opadów atmosferycznych w Afryce na podstawie mapy klimatycznej omawia udział rolnictwa w strukturze zatrudnienia w wybranych państwach Afryki na podstawie wykresu omawia gospodarkę w strefie Sahelu omawia cechy gospodarki krajów Afryki na podstawie analizy danych statystycznych przedstawia nowoczesne działy gospodarki Afryki omawia rozwój i znaczenie usług w Afryce omawia przyczyny niedożywienia ludności w Afryce opisuje zmiany w poziomie niedożywienia ludności Afryki wymienia obiekty w Kenii wpisane na listę dziedzictwa UNESCO opisuje walory kulturowe Kenii na podstawie wybranych źródeł informacji 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> omawia związek budowy geologicznej Afryki z powstawaniem rowów tektonicznych wyjaśnia cyrkulację powietrza w strefie międzyzwrotnikowej omawia przyczyny procesu pustoszenia w strefie Sahelu przedstawia czynniki ograniczające rozwój gospodarki w Afryce omawia skutki niedożywienia ludności w Afryce omawia bariery ograniczające rozwój turystyki w Afryce omawia walory przyrodnicze Kenii wpływające na rozwój turystyki 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia istnienie strefowości klimatyczno-roślinno-glebowej w Afryce wyjaśnia związki między warunkami przyrodniczymi a możliwościami gospodarowania w strefie Sahelu przedstawia rolę chińskich inwestycji na kontynencie afrykańskim przedstawia sposoby walki z głodem ludności Afryki określa związki między warunkami przyrodniczymi i kulturowymi a rozwojem turystyki na przykładzie Kenii
---	---	--	--	--

III. Ameryka Północna i Ameryka Południowa

<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • określa położenie geograficzne Ameryki • wymienia nazwy mórz i oceanów oblewających Amerykę Północną i Amerykę Południową • wymienia największe rzeki Ameryki i wskazuje je na mapie • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>tornado, cyklon tropikalny</i> • wskazuje na mapie Aleję Tornad • wymienia nazwy wybranych cyklonów tropikalnych w XXI wieku • określa położenie geograficzne Amazonii • omawia florę i faunę lasów równikowych • podaje liczbę ludności Ameryki Północnej i Ameryki Południowej na podstawie wykresu • wymienia główne odmiany człowieka zamieszkujące Amerykę • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>urbanizacja, wskaźnik urbanizacji, aglomeracja, megalopolis</i> • wymienia obszary słabo i gęsto zaludnione w Ameryce Północnej i Ameryce Południowej i wskazuje je na mapie • wymienia największe miasta i aglomeracje Ameryki Północnej i Ameryki Południowej i wskazuje na mapie • określa położenie geograficzne Stanów Zjednoczonych • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>produkt światowy brutto, technopolia</i> • wymienia główne działy przemysłu w Stanach Zjednoczonych • wymienia rodzaje usług wyspecjalizowanych w Stanach Zjednoczonych 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia nazwy państw leżących w Ameryce Północnej i Ameryce Południowej • podaje główne cechy ukształtowania powierzchni Ameryki • wymienia strefy klimatyczne Ameryki • omawia przyczyny powstawania tornad i cyklonów tropikalnych • podaje główne rejony występowania cyklonów tropikalnych i kierunki ich przemieszczania się • podaje cechy środowiska geograficznego Amazonii • omawia cechy klimatu Amazonii • podaje przyczyny zróżnicowania etnicznego i kulturowego Ameryki • przedstawia czynniki wpływające na rozmieszczenie ludności w Ameryce Północnej i Ameryce Południowej • analizuje liczbę ludności miejskiej w ogólnej liczbie ludności państw Ameryki na podstawie mapy tematycznej • opisuje cechy położenia geograficznego Stanów Zjednoczonych • wymienia czynniki wpływające na rozwój Doliny Krzemowej • omawia strukturę użytkowania ziemi w Stanach Zjednoczonych na podstawie wykresu 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje budowę geologiczną Ameryki • omawia czynniki klimatyczne wpływające na klimat Ameryki • porównuje strefy klimatyczne ze strefami roślinnymi w Ameryce • charakteryzuje wody powierzchniowe Ameryki na podstawie mapy ogólnogeograficznej • omawia mechanizm powstawania tornad i cyklonów tropikalnych • podaje przyczyny wysokich rocznych sum opadów atmosferycznych w Amazonii • opisuje piętrowość wilgotnych lasów równikowych w Amazonii • omawia wielkie migracje w historii zasiedlania Ameryki • omawia zmiany liczby ludności w Ameryce na przestrzeni lat na podstawie wykresu • omawia rozwój miast Ameryki na podstawie wybranych źródeł • podaje przykłady megalopolis w Ameryce i wskazuje je na mapie • podaje przyczyny powstawania slamsów w wielkich miastach na przykładzie Ameryki Południowej • omawia znaczenie przemysłu i jego kluczowe działy w Stanach Zjednoczonych • omawia cechy rolnictwa Stanów Zjednoczonych 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wykazuje związek ukształtowania powierzchni z budową geologiczną w Ameryce • omawia związek stref klimatycznych ze strefami roślinnymi w Ameryce • przedstawia skutki występowania tornad i cyklonów tropikalnych w Ameryce • omawia ekologiczne następstwa wylesiania Amazonii • podaje kierunki gospodarczego wykorzystania Amazonii • przedstawia sytuację rdzennej ludności w Ameryce • przedstawia negatywne skutki urbanizacji w Ameryce • określa cechy megalopolis w Ameryce Północnej • charakteryzuje wybrane wskaźniki rozwoju gospodarczego Stanów Zjednoczonych • omawia znaczenie usług wyspecjalizowanych w gospodarce Stanów Zjednoczonych 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia cechy ukształtowania powierzchni Ameryki Północnej i Ameryki Południowej na podstawie map • przedstawia sposoby ochrony przed nadchodzącym cyklonem na podstawie wybranych źródeł informacji • przedstawia działania człowieka mające na celu ochronę walorów przyrodniczych Amazonii • opisuje problemy ludności mieszkających w slamsach na podstawie materiałów źródłowych • ocenia wpływ przemysłu zaawansowanych technologii na rozwój gospodarki Stanów Zjednoczonych • ocenia rolę Stanów Zjednoczonych w gospodarce światowej na podstawie analizy danych statystycznych
<p>IV. Australia i Oceania</p>				
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • określa położenie geograficzne Australii i Oceanii • wymienia największe pustynie Australii 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje środowisko przyrodnicze Australii i Oceanii • charakteryzuje ukształtowanie 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia cechy charakterystyczne poszczególnych typów klimatu w Australii na podstawie 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia wpływ położenia Australii na klimat • omawia zasoby wód artezyjskich i ich 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wykazuje zależność między klimatem a zasobami wód powierzchniowych w Australii

<p>na podstawie mapy</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminu <i>basen arcyżyjski</i> • wymienia endemity w Australii oraz na wyspach Oceanii • przedstawia liczbę ludności i gęstość zaludnienia w Australii na podstawie mapy tematycznej i analizy danych statystycznych • wymienia największe miasta Australii oraz wskazuje je na mapie 	<p>powierzchni Australii</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia strefy klimatyczne w Australii • charakteryzuje wody powierzchniowe Australii • omawia czynniki przyrodnicze wpływające na rozmieszczenie ludności w Australii • omawia występowanie surowców mineralnych w Australii na podstawie mapy tematycznej 	<p>klimatogramów</p> <ul style="list-style-type: none"> • omawia strefowość roślinną w Australii na podstawie mapy tematycznej • omawia bariery utrudniające zamieszkanie Australii • charakteryzuje rdzennych mieszkańców Australii • omawia cechy rolnictwa Australii na tle warunków przyrodniczych • przedstawia znaczenie turystyki w rozwoju gospodarki Australii i Oceanii 	<p>rolę w gospodarce Australii</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, dlaczego Australia jest atrakcyjna dla imigrantów • omawia znaczenie przetwórstwa przemysłowego i przemysłu zaawansowanych technologii w rozwoju Australii 	<ul style="list-style-type: none"> • wykazuje zależność pomiędzy rozmieszczeniem ludności a warunkami naturalnymi występującymi w Australii • określa główne cechy gospodarki Australii na tle warunków przyrodniczych
---	--	--	--	--

V. Obszary okołobiegunowe

<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • określa położenie geograficzne obszarów okołobiegunowych • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>góra lodowa, pak lodowy, lądolód, lodowce szelfowe</i> • wymienia gatunki roślin i zwierząt na obszarach Arktyki i Antarktyki 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia cechy środowiska przyrodniczego obszarów okołobiegunowych • charakteryzuje klimat Arktyki i Antarktyki • wymienia zagrożenia środowiska przyrodniczego obszarów polarnych 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisuje zjawisko dnia polarnego i nocy polarnej na obszarach okołobiegunowych • charakteryzuje ludy zamieszkujące Arktykę oraz warunki ich życia 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • porównuje środowisko przyrodnicze Arktyki i Antarktyki • wyjaśnia, dlaczego Antarktyda jest największą pustynią lodową • omawia status prawny Antarktydy 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • omawia skutki zmian klimatu w środowisku geograficznym obszarów polarnych
--	--	---	--	---